

Ένα από τα 'πράγματα' για τα οποία οι άνθρωποι μιλούν, αλλά και πράττουν, με τη μεγαλύτερη ευκολία και αυθαιρεσία, είναι σίγουρα η Αρχιτεκτονική, παρόλο που πολύ λίγοι από αυτούς γνωρίζουν τι είναι πραγματικά η Αρχιτεκτονική, συμπεριλαμβανομένων ακόμη και των περισσοτέρων αρχιτεκτόνων. Από την άλλη μεριά, το γεγονός ότι από τη στιγμή που ανοίγουμε τα μάτια μας, ζούμε, κινούμαστε και βιώνουμε καταστάσεις, μέσα σε κάθε είδους κτίρια, μας κάνει να νιώθουμε τρόπον τινά σαν 'ειδικοί' στο να εκφέρουμε γνώμη τόσο για το τι είναι η Αρχιτεκτονική γενικά, όσο και για την ποιότητα συγκεκριμένων αρχιτεκτονικών έργων.

Αν και η από τη γέννησή μας μύχια σχέση με το δομημένο περιβάλλον δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, εντούτοις θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι πάνω σ' αυτήν επενεργούν δυναμικά τόσοι άλλοι εξωτερικοί παράγοντες, που έχουν σαν αποτέλεσμα να διαστρεβλωθεί η γνήσια αντίληψη του ανθρώπου για αυτό το περιβάλλον.

Για πολλούς η Αρχιτεκτονική είναι τέχνη, για άλλους τεχνολογία, για κάποιους κοινωνική επιστήμη, ενώ για κάποιους άλλους φιλοσοφία. Για πάρα πολλούς είναι εμπόριο, και για ακόμα περισσότερους είναι μόδα. Σε πολλές περιπτώσεις είναι εργαλείο άσκησης πολιτικής, ενώ πολύ συχνά ένα έργο αρχιτεκτονικής χρησιμοποιείται ως σύμβολο, ως ένδειξη οικονομικού πλούτου ή κοινωνικής ισχύος. Για άλλους Αρχιτεκτονική είναι 'ωραία' σχέδια σ' ένα χαρτί, ή 'ωραίες' εικόνες στον υπολογιστή σήμερα πλέον, ενώ για μερικούς είναι κατασκευαστικές λεπτομέρειες. Για κάποιους είναι η αισθητική της μορφής, ενώ για κάποιους άλλους η

αποτελεσματικότητα της λειτουργίας. Πολύ συχνά η Αρχιτεκτονική σχετίζεται με τη γεωμετρία ή με το παιχνίδι του φωτός πάνω στις επιφάνειες, ενώ σε άλλες περιπτώσεις είναι τα μαθηματικά της στατικής δομής. Είναι προφανές, επομένως, ότι η προσωπική μας αντίληψη για τα έργα της Αρχιτεκτονικής αλλοιώνεται ανάλογα με τη φύση των επηρειών που επικρατούν σε κάθε περίπτωση.

Επομένως, πριν εκφέρουμε κάποια άποψη σχετικά με την Αρχιτεκτονική, **θα πρέπει πρώτα να θέσουμε και να αποδεχθούμε κάποιες βασικές αρχές**, μέσω των οποίων θα μπορέσουμε στη συνέχεια να την διατυπώσουμε και να την υποστηρίξουμε.

Αρχή 1^η

Η κύρια αρχή που διέπει την Αρχιτεκτονική απορρέει από τη στενή σχέση και αλληλεπίδραση μεταξύ του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, ιδιαίτερα της φύσης. Η ανθρώπινη κατοικία δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς να ληφθεί υπόψη η

καθοριστική επίδραση του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ο άνθρωπος γεννιέται, αναπτύσσεται, ζει και εργάζεται. Από την άλλη μεριά, κάθε αρχιτεκτονική δραστηριότητα, έχει άμεσες συνέπειες στο περιβάλλον. Αυτό είναι το πεδίο έκφρασης και εφαρμογής της Αρχιτεκτονικής.

Αρχή 2^η

Στην έννοια του περιβάλλοντος περιλαμβάνονται ανάμεσα σ' άλλα, το φυσικό περιβάλλον, το δομημένο περιβάλλον, το κοινωνικό περιβάλλον, το ενεργειακό περιβάλλον, το εικονικό περιβάλλον, το συμβολικό περιβάλλον, το περιβάλλον των συναισθημάτων και των σκέψεων. Κάθε αρχιτεκτονική δημιουργία βασίζεται σε μια άμεση διαλογική σχέση με όλα ταυτόχρονα τα περιβάλλοντα αυτά.

Αρχή 3^η

Η Αρχιτεκτονική διαχειρίζεται δυναμικά τη σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον του, σε κάθε επίπεδο, προς όφελος του ανθρώπου, ατομικά και συλλογικά, αλλά και προς όφελος του περιβάλλοντος. Η Αρχιτεκτονική συμπληρώνει τις διαδικασίες της φύσης για να καλύψει τις ανάγκες του ανθρώπου, δεν δημιουργεί όμως κάτι το 'καινούργιο'. Το ότι η αρχιτεκτονική δημιουργία είναι δυναμική, σημαίνει ότι κάθε επέμβασή της τροποποιεί το περιβάλλον, και ότι αυτή η τροποποίηση επιδρά άμεσα και καθοριστικά πάνω σ' αυτόν τον ίδιο τον άνθρωπο. Επομένως, η Αρχιτεκτονική υπακούει και εναρμονίζεται στους ίδιους νόμους και

αρχές που διέπουν τη φύση και τον άνθρωπο, και για το λόγο αυτό, δεν μπορεί να νοηθεί Αρχιτεκτονική έξω από αυτό το πλαίσιο των νόμων και των αρχών.

Αρχή 4^η

Οι βασικές αρχές της Αρχιτεκτονικής ισχύουν για όλη την κλίμακα των έργων της, από τον χώρο και το δωμάτιο, μέχρι τη γειτονιά και την πόλη, και τα ακόμα ευρύτερα οικιστικά σύνολα και περιβαλλοντολογικές διαμορφώσεις. Κάθε έργο

Αρχιτεκτονικής λειτουργεί
ταυτόχρονα σε όλα αυτά τα
επίπεδα.

Αρχή 5^η

Κάθε έργο Αρχιτεκτονικής, ως
ένα ενδιάμεσο πεδίο μεταξύ
Ανθρώπου και Περιβάλλοντος,
είναι κάτι το Ζωντανό, και γι'

αυτό πρέπει να αντιμετωπίζεται από τα άτομα και τις συλλογικές δομές της κοινωνίας, με τον ανάλογο σεβασμό και αγάπη. Ο σεβασμός και η αγάπη, για τον άνθρωπο και το περιβάλλον, αποτελούν τα θεμέλια κάθε αρχιτεκτονικής δημιουργίας. Η ζωή του αρχιτεκτονικού έργου εντοπίζεται στη δόνηση και την ποιότητα της ενέργειας που το έργο αυτό εκπέμπει, αλλά και που έχει τη δυνατότητα να συλλάβει.

Αρχή 6^η

Ο λειτουργικός νόμος πάνω στον οποίο στηρίζεται όλη η αρχιτεκτονική δημιουργία, είναι πως αυτό που παρατηρούμε εξωτερικά, αποτελεί αντανάκλαση εκείνου που συμβαίνει εσωτερικά, σε ατομικό και σε συλλογικό επίπεδο. Από αυτή την άποψη κάθε έργο Αρχιτεκτονικής είναι ένα

Σύμβολο και έχει μια ποιότητα και ένα περιεχόμενο που γίνεται αντιληπτό πρώτα από το αίσθημα και, κατά δεύτερο λόγο, από τις αισθήσεις. Η Αρχιτεκτονική δεν αφορά μόνον αυτό που φαίνεται εξωτερικά. Τα δομικά υλικά των αρχιτεκτονικών έργων δεν είναι μόνον το τσιμέντο και τα τούβλα, τα μέταλλα και τα ξύλα, αλλά είναι κυρίως οι δονήσεις, οι ενέργειες και οι σχέσεις που τροποποιούν τα μορφογενετικά πεδία. Η δομή

του κτιστού περιβάλλοντος,
αντανακλάται καθαρά πάνω
στη δομή της
προσωπικότητας και στη δομή
των κοινωνιών, όπως και η
δομή των κοινωνιών
διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό
τη δομή των
προσωπικοτήτων, και αυτές
τη δομή του περιβάλλοντος.

Αρχή 7^η

Εκτός από την κάλυψη των αναγκών του ατόμου και της συλλογικότητας, η Αρχιτεκτονική δεν έχει ως στόχο της την αισθητική ευχαρίστηση, αλλά την πληρότητα του Αισθήματος. Για τον λόγο αυτό, και επειδή το Αίσθημα είναι πάντα το βίωμα μιας ολότητας, αντιλαμβανόμαστε ότι η Αρχιτεκτονική αναφέρεται σε όλο το φάσμα των

καταστάσεων της
ανθρώπινης ύπαρξης πάνω
στη Γη. Αυτό πρακτικά
σημαίνει πως όσο κάπου
πάνω στη Γη υπάρχουν
άνθρωποι που ζουν σε
τραγικά υποβαθμισμένες
συνθήκες από την άποψη
της κατοικίας, σε
παραγκουπόλεις, σε
υπόγεια διαμερίσματα, σε
δωμάτια χωρίς φως και
συνθήκες υγιεινής, όσο
κάπου πάνω στη Γη

υπάρχουν άνθρωποι που για
σπίτι τους έχουν τους
δρόμους και τους
υπονόμους, όσο οι ασθενείς
στοιβάζονται στους
διαδρόμους των
νοσοκομείων, όσο οι ρυθμοί
της ζωής στις
μεγαλουπόλεις υπερβαίνουν
τα όρια μιας υγιούς
κανονικότητας, όσο τα έργα
των ανθρώπων πλήττουν
ανεπανόρθωτα το φυσικό
περιβάλλον, όσο

συμβαίνουν όλα αυτά και
πολλά άλλα ακόμα, τόσο το
Αίσθημα θα μας μεταφέρει
πόνον και δυστυχία,
ασθένεια και απελπισία, και
αυτό το Αίσθημα θα ζητάει
λύτρωση στη θεραπεία και
στην αναμόρφωση όλων
των συνθηκών εκείνων που
γίνονται τόσο άμεσα
ορατές στο δομημένο
περιβάλλον του ανθρώπου.
Αυτό ακριβώς αποτελεί και
τη μεγάλη πρόκληση της

Αρχιτεκτονικής σήμερα: να συμβάλει στη συνειδητοποίηση της τραγικότητας των συνθηκών κάτω από τις οποίες ζουν οι άνθρωποι, και επομένως στη λήψη των αποφάσεων εκείνων που θα μπορέσουν να οδηγήσουν τους ανθρώπους στην εφαρμογή των αρχών και των κανόνων που διέπουν τη δομή και τη λειτουργία του περιβάλλοντος του

ανθρώπου, σε κάθε κλίμακα
και σε κάθε επίπεδο.

Κίμων Θεοδωρόπουλος